

सारांश वृत्त

डोमिनोजसह तीन खाद्यकेंद्रांचे परवाने निलंबित; शाकाहारी-मांसाहारी पदार्थ एकत्र ठेवल्याचा प्रकार

■ मुंबई । प्रतिनिधी
ग्राहकांच्या असुरक्षेची तडजोड करणाऱ्या रुटीवर महाराष्ट्र अन्न व औषध प्रशासनाने कारवाई केली आहे. मुंबईतील तीन खाद्यकेंद्रांचे परवाने किंवा नोंदीची निलंबित करण्यात आली असून, त्यात पळ येथील डोमिनोज पिझ्झा केंद्राचाही समावेश आहे. तपासणीदरम्यान अन्नसाठवण, स्वच्छता आणि उपकरणांच्या देखभालीसंदर्भातील नियमांचे उल्लंघन झाल्याचे प्रशासनाने नमूद केले. अन्न व औषध प्रशासनाच्या निवेदनानुसार, पळ येथील डोमिनोज केंद्र चालवणाऱ्या ज्युबिलंट फूडवर्क्स लिमिटेडसह भांडुप पश्चिम येथील माझ फूड पार्सल अँड कॅटरिंग आणि कुर्ली पश्चिम येथील मुघल दाबा यांच्यावर कारवाई करण्यात आली. डोमिनोज केंद्राला ऑगस्टमध्ये सुधारणा नोंदीस देण्यात आली होती. मात्र, त्यातील रुटी दूर करण्यात आल्या नसल्याचे तपासणीत आढळले. अन्नाच्या संपर्कात येणाऱ्या पॅकेजिंगच्या गुणवत्तेचे अहवाल सादर करण्यात आले नव्हते. उपकरणांच्या देखभालीची नोंदवहीही उपलब्ध नव्हती. फेनतपासणीत शाकाहारी आणि मांसाहारी खाद्यपदार्थ एकाच खोल गोठवणाऱ्या यंत्रात ठेवलेले असल्याचे आढळले. चिकन आणि पनीर एकाच ओळखमध्ये किंवा जाळीवर शिजवले जात असल्याचेही अधिकाऱ्यांनी नोंदवले. मोठ्या ब्रँडच्या नावावर ग्राहकांचा विश्वास असतो. मात्र, स्वच्छता आणि असुरक्षेचे नियम पाळले जात नसतील, तर त्या विश्वासाला अर्थ काय? ग्राहकांना दिल्या जाणाऱ्या पदार्थांची सुरक्षितता ही केवळ जाहिराती किंवा ब्रँडच्या प्रतिष्ठेवर ठरत नाही; ती प्रत्यक्ष स्वयंपाकघरातील पद्धती आणि तपासणीतील निष्कर्षांवर ठरते.

जंतर-मंतरवर बंदी, अभिजीत दिपकेंचा इशारा‘संपूर्ण देशच जंतर-मंतर बनेल’

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र हिंगोली । प्रतिनिधी
दिल्लीतील जंतर-मंतर येथे आंदोलन करण्यावर निर्बंध आणले, तर देशभर आंदोलन उभे करू, असा थेट इशारा काँग्रेस जनता पार्टीचे संस्थापक अभिजीत दिपके यांनी केंद्र सरकारला दिला आहे. मुख्य निवडणूक आयुक्त झानेश कुमार यांच्या राजीनाम्याच्या मागणीसाठी सुरू असलेल्या आंदोलनात सहभागी होण्यासाठी ते बुधवारी, १४ ऑक्टोबर रोजी दिल्लीला जाणार असल्याचे त्यांनी जाहीर केले. हिंगोली जिल्ह्यातील संतुक पिंपरी येथे प्रसारमाध्यमांशी बोलताना दिपके

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र नवी दिल्ली । वृत्तसंस्था
लोकशाहीत शांततापूर्ण आंदोलन हा नागरिकांचा घटनात्मक अधिकार मानला जातो. मात्र, जेव्हा याच आंदोलनादरम्यान कायदा आणि सुव्यवस्थेचे रक्षण करणाऱ्या यंत्रणांवरच निष्पक्षतेचा प्रश्न उपस्थित होतो. तेव्हा न्यायव्यवस्थेकडे आशेचा किरण म्हणून पाहिले जाते. दिल्ली हायकोर्टात सध्या मुख्य निवडणूक आयुक्तांच्या (उएउ) निषेध मोर्चादरम्यान झालेल्या हिंसाचाराप्रकरणी दाखल करण्यात आलेल्या एका जनहित याचिकेवरून (झखड) असाच एक गंभीर कायदेशीर आणि तात्विक संघर्ष पाहायला मिळत आहे. घटनेची पार्श्वभूमी आणि याचिकाकर्त्यांची बाजू १० ऑक्टोबर रोजी दिल्लीतील कर्नाट प्लेस आणि

जंतरमंतर परिसर आंदोलकांच्या घोषणाबाजीने गाजला. मुख्य निवडणूक आयुक्तांच्या धोरणांचा आणि निर्णयांचा निषेध करण्यासाठी हे आंदोलन आयोजित करण्यात आले होते. याचिकाकर्त्यांच्या दाव्यानुसार, हे आंदोलन अत्यंत शांततापूर्ण मार्गाने सुरू होते. परंतु, अचानक काही समाजकंटक आणि कायदा-सुव्यवस्थेच्या रक्षकांनी आंदोलक व सामान्य नागरिकांवर अमानुष लाठीमार करत बेदम मारहाण केली. या घटनेतील पीडितांना त्वरित न्याय मिळावा, दोषींवर कारवाई व्हावी आणि नागरिकांच्या मूलभूत अधिकारांचे रक्षण व्हावे, या उद्देशाने विनोद जाखड यांनी दिल्ली हायकोर्टात जनहित याचिका दाखल केली. याचिकाकर्त्यांच्या वकिलांनी न्यायालयात ठामपणे मांडले की,

ही याचिका कोणत्याही राजकीय हेतूने प्रेरित नसून, वैयक्तिक आणि नागरी हक्कांच्या रक्षणासाठी अत्यंत संवेदनशीलतेने दाखल करण्यात आली आहे. दिल्ली पोलिसांचा कायदेशीर आक्षेप दुसरीकडे, केंद्र सरकार आणि

दिल्ली पोलिसांनी या जनहित याचिकेच्या वैधतेवरच तीव्र आक्षेप नोंदवला आहे. पोलिसांच्या मते, ही याचिका जनहितापेक्षा ‘राजकीय हेतूने’ प्रेरित आहे. दिल्ली हायकोर्टाच्या २०१० च्या जनहित याचिका नियमांमधील नियम ९(ब) आणि ९(स) यांचा हवाल

देत पोलिसांनी आक्षेप घेतला की: नियम ९(ब) आणि ९(स) नुसार, याचिकाकर्ता जर कोणत्याही राजकीय किंवा सामाजिक संघटनेचा भाग असेल, तर त्याची संपूर्ण माहिती याचिकेत स्पष्टपणे नमूद करणे कायद्याने बंधनकारक आहे. याचिकाकर्ते विनोद जाखड हे काँग्रेस पक्षाच्या विद्यार्थी संघटनेचे (‘एनएसयूआय’ - NSUI) राष्ट्रीय अध्यक्ष आहेत. त्यांनी आपली ही राजकीय पार्श्वभूमी लपवून वैयक्तिक क्षमतेत ही याचिका दाखल केली आहे, ज्यामुळे याचिकेच्या पारदर्शकतेवर प्रश्नचिन्ह निर्माण होते. न्यायालयाची भूमिका आणि पुढील कारवाई या दोन्ही बाजूंचे युक्तिवाद ऐकल्यानंतर, कार्यवाहू मुख्य न्यायमूर्ती नितिन साब्रे आणि

वृक्षमधील संध्या, उद्योजकांनी महाराष्ट्रात गुंतवणूक करावी
पुणे : कौशल्य, भांडवल आणि तंत्रज्ञान यांची सांगड घालायची सक्षम गुंतवणूक परिसंस्था महाराष्ट्रात उपलब्ध असून, वृक्षमधील संध्या आणि उद्योजकांनी महाराष्ट्रात गुंतवणूक करावी, असे आवाहन मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी मुंबईतील ताज पॅलेस येथे आयोजित महाराष्ट्र-यूके भागीदारी शुभारंभ कार्यक्रमाला केले. कौशल्य, भांडवल आणि तंत्रज्ञान यांची सांगड घालण्याची सक्षम गुंतवणूक परिसंस्था महाराष्ट्रात उपलब्ध असून, वृक्षमधील संध्या आणि उद्योजकांनी महाराष्ट्रात गुंतवणूक करावी, असे आवाहन मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी मुंबईतील ताज पॅलेस येथे आयोजित महाराष्ट्र-यूके भागीदारी शुभारंभ कार्यक्रमाला केले.

निवडणूक आयोगावरून मोदी सरकारची कोंडी? झानेश कुमार यांच्या राजीनाम्यासाठी ‘इंडिया’ आघाडी रस्त्यावर उतरणार!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र दिल्ली । वृत्तसंस्था
मतदार याद्याच्या विशेष सखोल पुनरीक्षण प्रक्रियेवरून सुरू झालेला वाद आता थेट मुख्य निवडणूक आयुक्त झानेश कुमार यांच्या राजीनाम्याच्या मागणीपर्यंत पोहोचला आहे. राहुल गांधी यांच्या नेतृत्वाखाली ‘इंडिया’ आघाडीने केंद्र सरकार आणि निवडणूक आयोगाविरोधातील संघर्ष तीव्र करण्याचा निर्धार केला आहे. दिल्लीपासून देशभर आंदोलन करण्याची तयारी सुरू झाल्याने निवडणूक आयोगाच्या स्वायत्ततेचा आणि मतदारांच्या अधिकारांचा प्रश्न पुन्हा ऐरणीवर आला आहे.

राहुल गांधी यांच्या दिल्लीतील निवासस्थानी विरोधी पक्षांचे नेते आणि विद्यार्थी संघटनांच्या प्रतिनिधींची बैठक झाली. त्यानंतर विरोधकांनी संयुक्तपणे आंदोलन पुढे नेण्याची भूमिका मांडली. मुख्य निवडणूक आयुक्तांचा राजीनामा मिळवणे हेच आपले उद्दिष्ट असल्याचे राहुल गांधी यांनी स्पष्ट केले. हा लढा केवळ एका पक्षाचा नसून लोकशाही आणि संविधानाच्या रक्षणासाठी असल्याचा दावाही त्यांनी केला. मात्र, प्रश्न असा आहे की, मतदार याद्यांबाबत आक्षेप उपस्थित होत असताना त्यांचे निराकरण करण्यासाठी निवडणूक

आयोग कोणती पारदर्शक यंत्रणा वापरत आहे? मतदारांना आपले नाव यादीत कायम असल्याची खात्री करण्यासाठी किती धावपळ करावी लागते? मतदारांच्या तक्रारीचे उत्तर देण्याऐवजी राजकीय आरोप-प्रत्यारोपांतच हा प्रश्न अडकून राहणार का? राष्ट्रीय जनता दलाचे नेते तेजस्वी यादव यांनी जंतर-मंतरवरील आंदोलनाला परवानगी नाकारण्याच्या निर्णयावर टीका केली. राष्ट्रवादी काँग्रेसच्या शरदचंद्र गवार गटच्या खासदार सुप्रिया सुळे यांनी संविधान आणि नागरिकांच्या अधिकारांसाठी विरोधक एकत्र राहतील, असे

सांगितले. ठाकरेसेनेचे खासदार संजय राऊत यांनी झानेश कुमार यांच्यावर ‘माफिया’ असल्याचा आरोप करत पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि केंद्रीय गृहमंत्री अमित शहा यांच्यावरही निशाणा साधला. हे त्यांचे राजकीय आरोप आहेत. आता केवळ राजीनाम्याची मागणी करून भागणार नाही. मतदार याद्यांबाबतचे ठोस पुरावे, तक्रारींची आकडेवारी आणि पर्यायी उपायही विरोधकांना जनतेसमोर मांडावे लागतील. त्याचवेळी निवडणूक आयोगानेही आपल्या कार्यपद्धतीबाबत उपस्थित झालेल्या प्रश्नांची स्पष्ट उत्तरे देणे आवश्यक आहे.

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र सोलापूर । प्रतिनिधी
ऊस उत्पादक शेतकऱ्यांच्या मागण्यांवर तोडगा निघत नसल्याने महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमेवर संतापाचा उद्रेक झाला आहे. स्वाभिमानी शेतकरी संघटनेचे नेते राजू शेटी यांच्या नेतृत्वाखाली हजारो शेतकऱ्यांनी मंगळवारी, १३ ऑक्टोबर २०२६ रोजी कोगनोळी टोलनाक्यावर बेमुदत धरणे आंदोलन सुरू केले. कोगनोळी आणि कर्नाटकातील हत्तरगी टोलनाका येथे झालेल्या आंदोलनामुळे पुणे-बंगळूर महामार्गावरील वाहतूक ठप्प झाली. शेतकऱ्यांच्या मागण्या स्पष्ट आहेत. साखरेचा किमान विक्री दर प्रतिकिलो ५० रुपये करावा, ‘सी हेवी’ मळीपासून तयार होणाऱ्या इथेनॉलचा दर प्रतिलिटर ७० रुपये करावा आणि गाळप हंगाम लवकर सुरू करण्यासाठी शेतकऱ्यांना प्रतिटन ५०० रुपये अनुदान द्यावे. या मागण्यांवर सोमवारी, १२ ऑक्टोबर रोजी दिल्लीत बैठक झाली; मात्र ती निष्फळ ठरल्याचे आंदोलनकर्त्यांचे म्हणणे आहे. त्यानंतर मंगळवारी सकाळी ११ वाजल्यापासून दोन्ही राज्यांच्या सीमांवर आंदोलन सुरू करण्यात आले.

आता प्रश्न असा आहे की, साखर उद्योगातील आर्थिक निर्णय घेताना ऊस उत्पादकांच्या उत्पन्नाचा विचार नेमका किती केला जातो? साखरेचा दर, इथेनॉलचे दर आणि उत्पादन खर्च यांचा परस्परसंबंध असताना शेतकऱ्यांना आपल्या मागण्यांसाठी राष्ट्रीय महामार्गावर उतरावे का लागते? सरकारने हंगाम लवकर सुरू करण्याची अपेक्षा ठेवायची, पण त्यासाठी

शेतकऱ्यांच्या खर्चाचा आणि मोबदल्याचा प्रश्न अनुरित ठेवायचा, हा विरोधाभास नाही का? हजारो शेतकऱ्यांच्या आंदोलनामुळे वाहनांच्या लांबच लांब रांगा लागल्या आहेत. प्रवासी आणि मालवाहतुकीला फटका बसत असला, तरी या आंदोलनामागील आर्थिक असंतोष दुर्लक्षित करता येणार नाही.

सरकारने साखर उद्योगातील आर्थिक गणित, शेतकऱ्यांच्या उत्पादन खर्चाचा विचार आणि मागण्यांबाबतची भूमिका स्पष्ट करावी. चर्चेच्या बैठका घेऊनही तोडगा निघत नसेल, तर त्या चर्चाचा उपयोग काय? शेतकऱ्यांना न्याय्य मोबदला मिळवून देण्यासाठी ठोस निर्णय कधी होणार, हा प्रश्न आता केंद्र आणि राज्य सरकारसमोर आहे.

व्यसनी हे गुन्हेगार नसून बळी’: अंमली पदार्थ विरोधी कारवाईत पोलिसांना सर्वोच्च न्यायालयाचा मोठा झटका; पुरवठा साखळी तोडण्यावर भर देण्याचे निर्देश

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र नवी दिल्ली । वृत्तसंस्था
अंमली पदार्थांच्या (ड्रग्स) वाढत्या जाळ्याविरुद्ध चालवल्या जाणाऱ्या मोहिमेत कायदेशीर प्रक्रियेतील रुटीवर बोट ठेवत सर्वोच्च न्यायालयाने तपास यंत्रणा आणि पोलिसांच्या कार्यपद्धतीवर अत्यंत महत्त्वपूर्ण निरीक्षणे नोंदवली आहेत. “अंमली पदार्थांचे सेवन करणाऱ्या व्यक्ती या गुन्हेगार नसून या रकेटच्या बळी आहेत. त्यामुळे केवळ वापरकर्त्यांवर खटले भरण्याऐवजी ड्रग्सची पुरवठा साखळी (सप्लाय चेन) मोडून काढणे हे तपास यंत्रणांचे मुख्य उद्दिष्ट असले पाहिजे.” असा स्पष्ट संदेश न्यायालयाने दिला आहे.

प्रकरणाची पार्श्वभूमी आणि कायदेशीर पेच एका महिलेविरुद्ध अमली पदार्थ विरोधी कार्यांतर्गत सुरू असलेला खटला रद्द करताना सर्वोच्च न्यायालयाने हा ऐतिहासिक निर्णय दिला. पोलिसांच्या दाव्यानुसार, सदर महिलेने एका कॉलेजजवळ दोन विक्रेत्यांकडून गांजाचे पाकीट खरेदी केले होते. मात्र, प्रत्यक्ष कारवाईदरम्यान तिच्याकडे किंवा तिच्या बंगेत कोणत्याही प्रकारचा अंमली पदार्थ सापडला नव्हता. पोलिसांनी हा संपूर्ण खटला केवळ सह-आरोपीच्या जबाबीवर आणि पोलिसांसमोर घेतलेल्या कथित कबुलीजबाबावर आधारित उभा केला होता. यावर

न्यायालयाने अत्यंत कडक शब्दांत ताशेरे ओढले. कायद्यानुसार, प्रत्यक्ष जमी नसताना केवळ सह-आरोपीच्या विधानावर किंवा पोलिसांसमोर दिलेल्या कबुलीवर विसंबून खटला चालवणे हा वेळेचा अपव्यय आहे, असे खंडपीठाने स्पष्ट केले. न्यायालयाची महत्त्वपूर्ण निरीक्षणे न्यायमूर्ती जे.बी. पारडीवाला आणि न्यायमूर्ती के. विनोद चंद्रन यांच्या खंडपीठाने या सुनावणीदरम्यान खालील मुख्य मुद्दे अधोरेखित केले: तुर्गगवासानुळे परिस्थिती बिघडण्याचा धोका: अमली पदार्थांचे व्यसन असलेल्या

पीडितांना खटल्यादरम्यान तुर्गगात ठेवल्याने ते सुधारण्याऐवजी अधिक गुन्हेगारी प्रवृत्तीकडे वळू शकतात. पुरवठा साखळीतील सहभाग: तुर्गगातील सराईत गुन्हेगारांच्या संपर्कात आल्यामुळे हे पीडित स्वतः ड्रग्सच्या पुरवठा साखळीचा

(सप्लाय नेटवर्क) भाग बनण्याची मोठी शक्यता असते, ज्यामुळे मूळ समस्येचे निवारण न होता ती अधिक गंभीर बनते. तपास यंत्रणांच्या भूमिकेवर प्रश्न: पोलिसांनी किरकोळ ग्राहक किंवा व्यसनींवर लक्ष केंद्रित करण्याऐवजी, ड्रग्सच्या मूळ स्रोताचा शोध घेऊन मुख्य तस्कऱ्यांपर्यंत पोहोचले पाहिजे. पोलिसांच्या दैनंदिन कायदेशीर प्रक्रियांवर ताशेरे गेल्या काही काळात तपास यंत्रणांकडून होणाऱ्या घाईघाईच्या कारवाया आणि पुराव्यांअभावी दाखल केल्या जाणाऱ्या खटल्यांमुळे न्यायव्यवस्थेकडून पोलिसांना वारंवार धक्का बसत

आहे. ठोस पुरावे गोळा न करता केवळ संशयावरून किंवा सह-आरोपींच्या जबाबीवर अवलंबून राहून खटले दाखल करण्याच्या दैनंदिन पद्धतीवर या निर्णयाने प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले आहे. सर्वोच्च न्यायालयाच्या या निर्णयामुळे अंमली पदार्थ विरोधी कायद्याच्या अंमलबजावणीला एक नवी दिशा मिळण्याची शक्यता आहे. व्यसनाच्या आहारी गेलेल्या नागरिकांना शिक्षेऐवजी पुनर्वसनाचा मार्ग दाखवणे आणि ड्रग्सचा व्यवसाय करणाऱ्या मुख्य रकेटचा पर्दाफाश करणे, हीच खरी आणि प्रभावी गुन्हेगारी नियंत्रण पद्धती ठरते, यावर न्यायालयाने पुनरुच्चार केला आहे.

संपादकीय

लोकशाहीचा संकोच आणि जंतर-मंतरची नाकेबंदी

प्रस्तावना आणि पार्श्वभूमी

भारतीय लोकशाहीच्या इतिहासात नवी दिल्लीतील ‘जंतर-मंतर’ या परिसराला केवळ एक भौगोलिक स्थान म्हणून नव्हे, तर सर्वसामान्यांच्या जनआक्रोशाचे, अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याचे आणि असहमतीचे एक जिवंत प्रतीक म्हणून ओळखले जाते. शेतकरी, कामगार, विद्यार्थी, महिला आणि विविध शोषित घटकांनी सरकारचे लक्ष वेधण्यासाठी या रस्त्याचा वापर अनेक दशकांपासून केला आहे. मात्र, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखालील केंद्र सरकारच्या कार्यकाळात कायदा आणि सुव्यवस्थेचे कारण पुढे करत ज्या पद्धतीने जंतर-मंतरवरील आंदोलनांवर निर्बंध लादले गेले आणि आंदोलनाचे अधिकृत ठिकाण शहराबाहेर हलवण्यात आले, ते लोकशाही मूल्यांच्या संकोचाचे एक गंभीर लक्षण मानले जात आहे.

आंदोलनांच्या अधिकारांवर गदा आणि केंद्रीय नियंत्रण

लोकशाहीत शांतापूर्ण निदर्शने करणे, मोर्चे काढणे आणि सरकारच्या धोरणांचा विरोध करणे हा नागरिकांचा राज्यघटनेने दिलेला मूलभूत अधिकार आहे. जंतर-मंतरवरून आंदोलकांना हटवून त्यांना रामलीला मैदान किंवा बुराडीसारख्या दूरच्या मैदानांवर पाठवण्याचा प्रशासकीय निर्णय हा निव्वळ व्यवस्थापनाचा भाग वाटत नाही. हे सत्ताधाऱ्यांना जनतेच्या रोषापासून दूर ठेवण्याचे आणि आंदोलकांचा आवाज दाबण्याचे एक पद्धतशीर धोरण आहे. संसदेच्या आणि संसदेच्या केंद्राजवळ आंदोलने झाली, तरच त्याचा दबाव सरकारवर निर्माण होतो. आंदोलकांना शहराच्या वेशीवर किंवा बंदिस्त मैदानांमध्ये ढकलून देणे म्हणजे लोकशाहीतील ‘विरोधाच्या अधिकाराचे’ अप्रत्यक्षपणे अवमूल्यन करणे होय.

कायदे बदलण्याची हुकूमशाही पद्धत आणि लोकशाही मूल्यांना धक्का

मोदी सरकारच्या काळात केवळ आंदोलनांच्या जागाच बदलल्या नाहीत, तर संपूर्ण देशाची कायदेशीर चौकट बदलताना अ-लोकशाही मार्गांचा अवलंब केल्याचे दिसून आले आहे. संसदेत व्यापक चर्चा न करता, विरोधी पक्षांच्या खासदारांना मोठ्या संख्येने निलंबित करून नवीन फौजदारी कायदे (भारतीय न्याय संहिता) आणि इतर कठोर नियम संमत करून घेण्याची घाई सरकारने दाखवली. यामुळे नागरिकांच्या नागरी हक्कांचे रक्षण करणाऱ्या संस्था कमजोर होत आहेत. जंतर-मंतरवरून आंदोलनाचे हक्क हिरावून घेतानाही स्थानिक प्रशासन आणि दिल्ली पोलिसांच्या माध्यमातून जनतेवर आणि विरोधी पक्षांवर थेट दडपशाही केली गेली. ‘इंडिया’ आघाडीच्या आंदोलनाला ज्या प्रकारे रोखण्यात आले आणि नेत्यांना ताब्यात घेण्यात आले, त्यावरून सरकार असहमतीचा प्रत्येक आवाज चिरडण्यास उत्सुक असल्याचे दिसून येते.

संघराज्यात्मक रचनेला आणि पारदर्शकतेला तडे

जंतर-मंतरवरील आंदोलनांवर आलेली गदा ही केंद्र सरकारच्या वाढत्या केंद्रीकरणाच्या वृत्तीशी सुसंगत आहे. देशातील निवडणूक रोखे (एश्रशर्लीअॅरश्र डेपवी) कायदा असो, ज्याला सर्वोच्च न्यायालयाने असंवैधानिक ठरवले, किंवा राज्यांचे अधिकार मर्यादित करणारे इतर प्रशासकीय नियम असोत, प्रत्येक ठिकाणी लोकशाहीतील ‘चेक्स अँड बॅलन्सेस’ (तपासणी आणि संतुलन) मोडीत काढण्याचा प्रयत्न झाला आहे. जेव्हा देशातील प्रमुख लोकशाही संस्था, संसद आणि नागरिकांचे हक्क एकाच केंद्राकडून नियंत्रित केले जातात, तेव्हा लोकशाहीचे रूपांतर हुकूमशाहीत होण्याचा धोका वाढतो. जंतर-मंतरवरील निर्बंध हे याच मानसिकतेचे दृश्य स्वरूप आहे.

निष्कर्ष आणि पुढील आव्हाने

कोणतेही कायदे, नियम किंवा प्रशासकीय बदल हे जनतेला शिस्त लावण्यासाठी नसून त्यांच्या हक्कांचे रक्षण करण्यासाठी आणि लोकशाही मजबूत करण्यासाठी असावेत. प्रशासकीय सोयीच्या नावाखाली जर जनतेचा आंदोलनाचा अधिकारच हिरावून घेतला, तर लोकशाही केवळ नावालाच उरेल. जंतर-मंतर हे लोकशाहीचे फुफ्फुस होते, जिथे सामान्य माणूस मोकळा श्वास घेऊन सरकारविरुद्ध बोलू शकत होता. या जागेची नाकेबंदी करणे म्हणजे लोकशाहीच्या गळ्याला नख लावण्यासारखे आहे. जर भारताला जगातील सर्वात मोठी आणि सशक्त लोकशाही म्हणून टिकून राहायचे असेल, तर सरकारने बहुमताच्या जोरावर नागरिकांचे मूलभूत हक्क आणि आंदोलनांचे स्वातंत्र्य हिरावून घेणे थांबवले पाहिजे. जनतेचा आवाज दाबणारे कायदे सुशासन आपूण शकत नाहीत, तर ते केवळ असंतोष वाढवण्यास कारणीभूत ठरतात.

स्वच्छतेच्या ‘दुर्गा’ सांभाळताहेत पिंपरी-चिंचवडच्या स्वच्छतेची धुरा!

स्वच्छतेच्या नियोजनापासून प्रत्यक्ष अंमलबजावणीपर्यंत महिला आरोग्य निरीक्षक आणि मुकादमांची महत्त्वपूर्ण भूमिका

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
पिंपरी - चिंचवड : प्रतिनिधी
शहर स्वच्छ, सुंदर आणि पर्यावरणपूरक ठेवण्यासाठी सफाई कर्मचाऱ्यांचे नियोजन, दैनंदिन कामकाजावर देखरेख आणि विविध स्वच्छता उपक्रमांची प्रभावी अंमलबजावणी महत्त्वाची असते. पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिकेच्या आरोग्य विभागातील महिला आरोग्य निरीक्षक आणि आरोग्य मुकादम ही जबाबदारी समर्थपणे सांभाळत आहेत. स्वच्छतेच्या नियोजनापासून प्रत्यक्ष कामाच्या देखरेखीपर्यंत महत्त्वाची भूमिका बजावणाऱ्या या महिला शहराच्या स्वच्छता व्यवस्थेचा कणा ठरत आहेत.

स्नेहल सोनवणे, संतोषी कदम, स्नेहा वांदणे, स्नेहल सुकटे, कोमल फर्डे, रश्मी तुडलवार, रूपाली साळवे या महिला आरोग्य निरीक्षकांसह महिला आरोग्य मुकादम प्रमिला शिंदे, शिवगंगा नागरगोजे आणि रुक्मिणी बिनवडे

शहराच्या स्वच्छता व्यवस्थेत योगदान देत आहेत. शहरातील विविध भागांतील स्वच्छतेचे नियोजन करणे, सफाई कर्मचाऱ्यांशी समन्वय साधणे, कामांची विभागणी करणे आणि दैनंदिन स्वच्छतेच्या कामांवर लक्ष ठेवणे, अशा विविध जबाबदाऱ्या त्या पार पाडतात. सार्वजनिक ठिकाणे, रस्ते आणि परिसर स्वच्छ राहावा, तसेच स्वच्छतेविषयक उपक्रमांची प्रभावी अंमलबजावणी व्हावी, यासाठी त्यांना सातत्याने प्रयत्न करावे लागतात.

स्वच्छ सर्वेक्षणासाठी नियोजनबद्ध प्रयत्न स्वच्छ सर्वेक्षणाच्या अनुषंगाने शहरातील स्वच्छतेचा दर्जा उंचावणे, कचऱ्याचे योग्य व्यवस्थापन करणे आणि सार्वजनिक ठिकाणांची स्वच्छता राखणे याला महत्त्व आहे. या प्रक्रियेत महिला आरोग्य निरीक्षक आणि आरोग्य मुकादम सफाई कर्मचाऱ्यांच्या सहकार्याने विविध उपक्रम

राबवतात. नागरिकांमध्ये स्वच्छतेविषयी जागरूकता निर्माण करणे, कचऱ्याची योग्य विन्येवाट लावण्याबाबत मार्गदर्शन करणे आणि स्वच्छतेच्या नियमांचे पालन होण्यासाठी प्रयत्न करणे, यावरही भर दिला जातो.

‘माझी वसुंधरा’ अभियानालाही हातभार स्वच्छते बरोबरच पर्यावरण संवर्धनाची जबाबदारीही महत्त्वाची आहे. ‘माझी वसुंधरा’ अभियानाच्या उद्दिष्टानुसार पर्यावरणपूरक स्वयंशासन प्रोत्साहन देणे, कचऱ्याचे योग्य व्यवस्थापन करणे आणि नागरिकांमध्ये पर्यावरण रक्षणाविषयी

जागरूकता निर्माण करणे, या कामात आरोग्य विभागाची भूमिका महत्त्वाची ठरते. शहरातील स्वच्छता व्यवस्था अधिक सक्षम करण्यासाठी महिला आरोग्य निरीक्षक आणि आरोग्य मुकादम सफाई कर्मचाऱ्यांशी समन्वय साधत आहेत. त्यांच्या देखरेखीतून स्वच्छतेच्या विविध उपक्रमांना गती मिळत आहे. स्वच्छ सर्वेक्षण आणि ‘माझी वसुंधरा’ अभियानाच्या माध्यमातून शहर अधिक स्वच्छ, सुंदर आणि पर्यावरणपूरक करण्याच्या प्रयत्नांत त्यांचे योगदान महत्त्वपूर्ण ठरत

आहे. शहराच्या स्वच्छतेची धुरा सांभाळणाऱ्या या महिला खऱ्या अर्थाने ‘स्वच्छतेच्या दुर्गा’ ठरत आहेत. स्वच्छतेसाठी नागरिकांचा सहभाग महत्त्वाचा स्नेहल सोनवणे, आरोग्य निरीक्षक, पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिका : शहराची स्वच्छता राखण्यासाठी सफाई कर्मचाऱ्यांचे योग्य नियोजन, त्यांच्या कामावर नियमित देखरेख आणि नागरिकांशी समन्वय साधणे आवश्यक असते. स्वच्छ सर्वेक्षणाच्या माध्यमातून स्वच्छतेचा दर्जा उंचावण्यासोबतच ‘माझी वसुंधरा’ अभियानांतर्गत

पर्यावरण संवर्धनासाठीही आम्ही प्रयत्न करत आहोत. नागरिकांनी स्वच्छतेच्या उपक्रमांत सक्रिय सहभाग घेतला, तर शहर अधिक स्वच्छ, सुंदर आणि पर्यावरणपूरक बनविण्याचे उद्दिष्ट साध्य करणे शक्य होईल.

कोमल फर्डे, आरोग्य निरीक्षक, पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिका : शहर स्वच्छ ठेवणे ही सर्वांची सामूहिक जबाबदारी आहे. त्यासाठी योग्य नियोजन, सातत्यपूर्ण देखरेख आणि नागरिकांचा सहभाग तितकाच महत्त्वाचा आहे. स्वच्छ सर्वेक्षणाच्या अनुषंगाने स्वच्छतेचा दर्जा उंचावण्यासाठी तसेच ‘माझी वसुंधरा’ अभियानांतर्गत पर्यावरणपूरक स्वयंशासन रुजविण्यासाठी आम्ही सातत्याने प्रयत्नशील आहोत. सफाई कर्मचाऱ्यांच्या सहकार्याने आणि नागरिकांच्या सहभागातून पिंपरी-चिंचवड शहर अधिक स्वच्छ, सुंदर आणि पर्यावरणपूरक बनविणे हेच आमचे ध्येय आहे.

निवडणूक आयुक्तांच्या राजीनाम्यासह ईव्हीएमएवजी मतपत्रिकेची मागणी घोडनदी बार असोसिएशनचा शिरूरमध्ये मूक मोर्चा; एसआयआर प्रक्रिया रद्द करण्यासाठी निवेदन

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
शिरूर : प्रतिनिधी
निवडणूक प्रक्रियेतील पारदर्शकता आणि विश्वासाहता वाढविण्यासह विविध मागण्यांसाठी घोडनदी बार असोसिएशनच्या वतीने शिरूर येथे मूक मोर्चा काढण्यात आला. निवडणूक आयुक्तांनी राजीनामा द्यावा, आगामी निवडणुका ईव्हीएमएवजी मतपत्रिकेद्वारे आणि एसआयआर

(विशेष सखोल मतदार यादी पुनरीक्षण) प्रक्रिया रद्द करावी, अशा प्रमुख मागण्या या मोर्चाद्वारे करण्यात आल्या. घोडनदी येथील न्यायालय परिसरातून सुरू झालेला हा मूक मोर्चा तहसील कार्यालयापर्यंत काढण्यात आला. वकील वर्गाने एकत्र येत निवडणूक प्रक्रियेतील पारदर्शकता, मतदारांचा विश्वास आणि प्रशासकीय उत्तरदायित्व यांसंदर्भातील प्रश्नांकडे

लक्ष वेधले. मोर्चाच्या समारोपानंतर असोसिएशनच्या वतीने संबधित प्रशासकीय अधिकार्यांना मागण्यांचे निवेदन सादर करण्यात आले. निवडणूक प्रक्रियेतील पारदर्शकतेचा मुद्दा निवडणूक प्रक्रियेवरील जनतेचा विश्वास कायम राहण्यासाठी पारदर्शकता आणि विश्वासाहता प्रस्थापित करणे यासाठी निवडणूक प्रक्रियेबाबत नागरिकांच्या मनात विश्वास निर्माण करण्यासाठी आवश्यक

या पार्श्वभूमीवर सध्याच्या निवडणूक आयुक्तांनी राजीनामा द्यावा, अशी मागणी करण्यात आली. तसेच, ईव्हीएमच्या विविध उपक्रमांना गती मिळत आहे. स्वच्छ सर्वेक्षण आणि ‘माझी वसुंधरा’ अभियानाच्या माध्यमातून शहर अधिक स्वच्छ, सुंदर आणि पर्यावरणपूरक करण्याच्या प्रयत्नांत त्यांचे योगदान महत्त्वपूर्ण ठरत

सुधारणा कराव्यात, अशी भूमिका आंदोलकांनी मांडली. एसआयआर प्रक्रिया रद्द करण्याची मागणी विशेष सखोल मतदार यादी पुनरीक्षण अर्थात एसआयआर प्रक्रियेबाबतही मोर्चात आक्षेप नोंदविण्यात आले. ही प्रक्रिया रद्द करावी, अशी मागणी निवेदनाद्वारे करण्यात आली. मतदार यादी पुनरीक्षण प्रक्रियेत पारदर्शकता, कायदेशीर निकषांचे पालन आणि

पात्र मतदारांचे मतदानाचे हक्क सुरक्षित राहणे आवश्यक असल्याचा मुद्दा आंदोलकांनी उपस्थित केला. घोडनदी बार असोसिएशनच्या या मूक मोर्चामुळे निवडणूक प्रक्रियेतील सुधारणांचा मुद्दा स्थानिक पातळीवर चर्चेत आला आहे. आंदोलकांच्या संबंधित प्रशासन आणि निवडणूक यंत्रणा काय भूमिका घेत, याकडे आता लक्ष लागले आहे.

मोशीत अज्ञात तरुणीचा निर्घृण खून!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
एमआयडीसी भोसरी पोलीस ठाणे:
मोशी येथील मंत्रा मोमेंट हाउसिंग कमर्शियल ऑफिस गाळा नंबर ०९ च्या समोर एका २५ ते ३० वर्षे वयाच्या अज्ञात महिलाेचा रक्ताच्या थारोळ्यात मृतदेह आढळून आला. अज्ञात आरोपीने धारदार हत्याराने गंभीर दुखापत करून तिचा निर्घृण खून केला आहे. मयत तरुणीचा अंगावर भगव्या रंगाचा टी-शर्ट, काळ्या-हिरव्या पट्ट्यांची ट्रॅक पॅन्ट आणि प्लॅन्सचे जॅकेट आढळून आले आहे. पोलीस नाईक मच्छिंद्र कोकतरे यांच्या

फिर्यादीवरून अज्ञात मारेकऱ्यावर खुनाचा (इच्छा १०३(१)) गुन्हा दाखल करण्यात आला असून पोलीस तपास करत आहेत. दारूसाठी पैसे मागितल्याने चाकणमध्ये जीवघेणा हल्ला; दोघे अटकेत चाकण पोलीस ठाणे: चाकण जवळील संतोषनगर (वाकी) येथे दारू पिण्यासाठी पैसे मागितल्याच्या रागातून एका तरुणावर चाकूने गळा फिरून खुनी हल्ला करण्यात आला. अनिकेत दगडे (वय ३५) यांनी आरोपी गणेश भोर यांच्याकडे दारूसाठी उसने दिलेले पैसे मागितले. याचा राग येऊन आरोपी

राजू वाळुंज (वय ३५) आणि गणेश भोर (वय २५) यांनी मिळून ‘तुला लय माज आला आहे, तुला खल्लास करतो’ अशी धमकी देत अनिकेत यांच्या गळ्यावर चाकूसारख्या हत्याराने वार केले. याप्रकरणी चाकण पोलीसांनी दोन्ही आरोपींना तत्काळ बेड्या ठोकल्या

आहेत. ‘मी या एरियाचा भाई आहे’; थेरगावात पानटपरी चालकाकडे हत्यारी मागणी काळेवाडी पोलीस ठाणे: थेरगाव येथील महार पान शांपचे चालक राहुल चव्हाण (वय ३४) याना ‘मी या एरियाचा भाई आहे, मला दरमहा

१०,००० रुपये हप्ता सुरू कर, नाहीतर तुला संपवून टाकेन’ अशी धमकी देत भाऊसो हरी दगडे (वय ४०) याने दहशत माजवली. आरोपीने फोनपे व रोख स्वरूपात आतापर्यंत एकूण १,७०० रुपयांची खंडणी जबरदस्तीने उकळली. याप्रकरणी काळेवाडी पोलीसांनी खंडणीचा गुन्हा दाखल केला आहे. रिक्षा स्टॅंडवर बर्फाच्या टोच्याने छातीत भोसकले! पिंपरी पोलीस ठाणे: जुना मुंबई-पुणे हायवेवरील आंबेडकर चौकातील रिक्षा स्टॅंडवर किरकोळ वादातून दोघांवर प्राणघातक हल्ला करण्यात

आला. फिर्यादी विशाल धोत्रे (वय ३८) रिक्षा स्टॅंडवर बोलत असताना आरोपी आदमान कुरेशी आणि मुस्तफा उर्फ मुन्ना कुरेशी तेथे आले. ‘माझ्या भावाला रिक्षात भरताना त्रास का देतो’ असा जाब विचारत आरोपींनी विशाल यांच्यावर बर्फ फोडण्याच्या तीक्ष्ण टोच्याने वार केला. भांडण सोडवण्यासाठी मध्यस्थी करणाऱ्या कैलास म्हेत्रे यांच्या छातीवर मुस्तफा कुरेशी याने बर्फाचा टोचा थेट भोसकून त्यांना गंभीर जखमी केले. याप्रकरणी दोघांवर खुनाचा प्रयत्न केल्याचा गुन्हा दाखल झाला आहे.

एमपीएससी पेपरफुटी प्रकरण: भीमनवार यांच्यासह माजी अध्यक्ष, सदस्यांचीही चौकशी, ते रजेवर का गेले नाहीत? राजकीय वर्तुळात कुजबूज

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
पिंपरी - चिंचवड : प्रतिनिधी
एमपीएससी मधील पेपरफुटी प्रकरण आणि एमपीएससीच्या एकूणच कारभाराविरोधात परीक्षार्थी विद्यार्थ्यांनी सुरू केलेल्या आंदोलनानंतर तसेच या प्रकरणी सरकारने न्यायालयीन चौकशीची घोषणा केल्यानंतर एमपीएससीचे अध्यक्ष भीमनवार यांनी नैतिकतेला प्राधान्य देत या

संपूर्ण प्रकरणाची चौकशी होईपर्यंत रजेवर जाण्याची घोषणा केली होती. मात्र या प्रकरणात केवळ विवेक भीमनवार यांचीच नाही तर एमपीएससीच्या इतर आणि आजी-माजी सदस्यांच्या भूमिकेचीही चौकशी होणार असल्याची माहिती समोर येत आहे. पण यापैकी केवळ विवेक भीमनवार यांनीच रजेवर जाण्याचा निर्णय घेतला आहे. तर इतर माजी अध्यक्षांपैकी

कुणीही अशी भूमिका न घेतल्याने आश्चर्य व्यक्त होत आहे. विद्यार्थ्यांच्या तीव्र आंदोलनानंतर एमपीएससी पेपरफुटी प्रकरणी न्यायालयीन चौकशीचे आदेश देण्यात आले आहेत. तसेच यामध्ये केवळ एकट्या विवेक भीमनवार यांची चौकशी होणार नसून एमपीएससीच्या माजी अध्यक्षंचीही चौकशी केली जाणार आहे. या

पार्श्वभूमीवर भीमनवार यांनी स्वतःहून रजेवर जाण्याचा निर्णय घेतला आहे. अन्य कुठल्याही माजी अध्यक्षांने तसा निर्णय घेतलेला नाही. तसेच तशी मागणीही आंदोलक विद्यार्थ्यांनी किंवा त्यांच्या नेत्यांनी केलेली नाही. त्यामुळे एकट्या भीमनवार यांनाच एमपीएससीच्या माजी अध्यक्षीय चौकशी हे आंदोलन होतं का, अशी कुजबूजगही सध्या

राजकीय वर्तुळात ऐकू येत आहे. दूरस्थान, एमपीएससीचा कारभार आणि पेपरफुटीवरून टीका होऊ लागल्यानंतर विवेक भीमनवार यांनी स्वतःहून टिट करत रजेवर जाण्याचा निर्णय घेतला होता. या टिटमध्ये ते म्हणाले होते की, एमपीएससी पेपरफूट प्रकरणात राज्य सरकारने न्यायालयीन चौकशीची घोषणा केली

आहे. मी माझ्या संपूर्ण आयुष्यात नैतिकतेला कायम प्राधान्य दिले. त्यामुळे ही चौकशी पूर्ण होईल तोवर पदावर कार्यरत न राहता या कालावधीत रजेवर जाण्याचा निर्णय मी घेतला आहे. एमपीएससीची स्वातंत्र्य, विश्वसनीयता आणि विद्यार्थीहिताला कायम माझे प्राधान्य होते आणि यापुढेही असेल, असेही ते या टिटमध्ये म्हणाले होते.

सायांश वृत्त

भाषण करून निघून जाण्यापेक्षा आमच्यासोबत आंदोलनस्थळी राहायला हवे होते; रोहित पवारांचे सुषमा अंधारेंना प्रत्युत्तर

■ पुणे : वृत्तसेवा

एमपीएससी विद्यार्थ्यांच्या आंदोलनावरून शिवसेना (उद्धव बाळासाहेब ठाकरे) नेत्या सुषमा अंधारे यांनी केलेल्या टीकेला राष्ट्रवादी काँग्रेस शरदचंद्र पवार पक्षाचे आमदार रोहित पवार यांनी जोरदार प्रत्युत्तर दिले आहे. टीव्हीवर बसून बोलणे सोपे असते; पण विद्यार्थ्यांना चाचवण्यासाठी रस्त्यावर उतरावे लागते. खऱ्या अर्थाने कळवळा होता तर व्यासपीठावर भाषण करून निघून जाण्यापेक्षा आमच्यासोबत आंदोलनस्थळी राहायला हवे होते असा थेट पलटवार रोहित पवार यांनी केला. पुण्यात एमपीएससी विद्यार्थ्यांच्या ११ दिवसांच्या आंदोलनानंतर शासनाकडून मागण्या मान्य झाल्याचे पत्र मिळाल्याने आंदोलन स्थगित करण्यात आले. मात्र, सुषमा अंधारे यांनी "विद्यार्थी युद्धात जिंकले पण तहात हारले" अशी टीका करत सरकारच्या निर्णयावर आणि आंदोलनाच्या निकर्षावर प्रश्न उपस्थित केले होते. एमपीएससीच्या आंदोलनातून जी पोरं समोर आली आहेत, त्यांना उद्या सरकारकडून सुडबुडीने वागवलं जाणार नाही, हे कशावरून असा प्रश्नही अंधारे यांनी उपस्थित केला. सरकारला पदवीधर निवडणुकीत आंदोलनाचा फटका बसू नये म्हणून ही तात्पुरती सारवासारव करण्यात आली आहेत. सरकारने विद्यार्थ्यांची फक्त दिशाभूल केली नाही, सरकारने विद्यार्थ्यांसोबत क्रूर चेष्टा केली असल्याचा गंभीर आरोपही अंधारे यांनी केला. या टीकेला पत्रकार परिषदेत रोहित पवार यांनी सविस्तर उत्तर दिले. सुषमा अंधारे यांच्या टीकेला उत्तर देताना रोहित पवार म्हणाले, आंदोलनात येऊन आक्रमक भाषण करून निघून जाणे सोपे असते. पोलिसांचा प्रचंड दबाव असताना आम्ही अकरा दिवस विद्यार्थ्यांसोबत तळ ठोकून होतो.

लौकी परिसरात बिबट्याचा वावर; वासरावर हल्ला करून ठार दरेकरवस्तीवरील घटनेने पशुपालकांमध्ये भीती; पिंजरा लावण्याची शेतकऱ्यांची मागणी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी : प्रतिनिधी

आंबेगाव तालुक्यातील लौकी येथील दरेकरवस्तीवर मंगळवारी (दि. १३) पहाटे साडेचारच्या सुमारास बिबट्याने गोठ्यात बांधलेल्या वासरावर हल्ला केला. या हल्ल्यात दोन वर्षांच्या वासराचा मृत्यू झाला. लौकी परिसरात वारंवार बिबट्याचे दर्शन होत असल्याने शेतकरी, पशुपालक आणि स्थानिक नागरिकांमध्ये भीतीचे वातावरण निर्माण झाले आहे. वनविभागाने बिबट्याच्या वावराचा मागोवा घेऊन तातडीने प्रतिबंधात्मक उपाययोजना कराव्यात, अशी मागणी होत आहे.

दरेकरवस्ती येथे गोठ्यात बांधलेल्या जनावरांवर बिबट्याने अंधाराचा फायदा घेत हल्ला केला. जनावरांचा आवाज ऐकून घराच्या ओसरीवर झोपलेले कामगार योगेश कुमार मार्को जागे झाले. त्यांनी आरडाओरडा केल्यानंतर बिबट्याने घटनास्थळावरून पळ काढला. कामगाराचा आणि जनावरांच्या

हंबरण्याचा आवाज ऐकून शेतकरी रवींद्र थोरातही जागे झाले. मात्र, तोपर्यंत बिबट्याने वासराच्या मानेचा चावा घेतला होता. वासराची अवस्था गंभीर असल्याचे सनी गजाबा थोरात आणि रवींद्र गजाबा थोरात यांनी सांगितले.

जखमी वासरावर पशुवैद्यकीय डॉक्टर अभिजीत कोकरे यांनी उपचार केले. मात्र, मानेवरील गंभीर जखमेमुळे वासराचे प्राण वाचू शकले नाहीत. या घटनेमुळे पशुपालकांचे नुकसान झाले असून, रात्रीच्या वेळी गोठ्यातील जनावरांच्या सुरक्षेचा प्रश्न पुन्हा ऐरणीवर आला आहे.

घटनेची माहिती मिळताच वनरक्षक परमेश्वर कसोळे, वनसेवक जालिंदर थोरात आणि किसन पोखरकर यांनी घटनास्थळी भेट देऊन पाहणी केली. नुकसानग्रस्त शेतकऱ्याला वनविभागामार्फत मदत देण्याचे आश्वासन त्यांनी दिले.

लौकी परिसरातील दरेकरवस्ती, मधलामळा, हाडवळा आणि राणूबाई

मंदिर परिसरात यापूर्वीही बिबट्याचे दर्शन झाल्याचे नागरिकांनी सांगितले. परिसरात वाढलेले

अनेकदा स्थानिक बिबट्याला

लपण्यासाठी अनुकूल ठरत असल्याने त्याचा वावर मानवी वस्तीजवळ जाणवत आहे. शेतात काम करणाऱ्या महिला, पाणी भरण्यासाठी जाणारे शेतकरी

आणि पशुपालकांना सतर्क राहून काम करावे लागत आहे.

दरेकरवस्तीतील रस्त्याच्या काही भागात पथदिवे नसल्याने रात्री अंधार असतो. त्यामुळे ग्रामपंचायतीने या भागात पथदिव्यांची व्यवस्था करावी, अशी मागणी स्थानिक रहिवाशांनी केली आहे. अपुऱ्या प्रकाशामुळे नागरिकांच्या सुरक्षिततेचा प्रश्नही गंभीर बनला आहे.

बिबट्याचा वावर रोखण्यासाठी तातडीने उपाययोजना करा!

लौकी परिसरात बिबट्याच्या वारंवार होणाऱ्या दर्शनामुळे नागरिकांमध्ये चिंता वाढली आहे. वनविभागाने परिसराची सखोल पाहणी करून बिबट्याच्या हालचालीचा मागोवा घ्यावा. आवश्यकतेनुसार पिंजरा लावण्यासह योग्य प्रतिबंधात्मक उपाययोजना कराव्यात, अशी मागणी शेतकरी आणि पशुपालकांनी केली आहे. तसेच, रात्रीच्या वेळी जनावरे सुरक्षित ठेवण्यासाठी नागरिकांना मार्गदर्शन करावे, अशीही अपेक्षा व्यक्त होत आहे.

जरांगेंच्या दसरा मेळाव्याला शिंदेसेनेचा विरोध; ‘खबरदार’च्या इशान्याने बीडमध्ये राजकीय संघर्ष

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

बीड :: प्रतिनिधी

मराठा आंदोलक मनोज जरांगे पाटील यांच्या २० ऑक्टोबर रोजी नारायण गडावर होणाऱ्या दसरा मेळाव्याला शिवसेनेच्या शिंदे गटाचे विरोध केला आहे. मेळावा रद्द करण्याची मागणी करत बीड जिल्हाप्रमुख स्वप्नील गलधर यांनी उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्याविरोधात बोलल्यास जशास तसे उत्तर दिले जाईल, असा इशारा दिला. त्यामुळे मेळाव्यापूर्वीच बीडमधील राजकीय वातावरण तापले आहे.

बीडजवळील श्रीक्षेत्र नगद नारायण गडावर मेळाव्याची तयारी सुरू असताना गलधर

यांनी जिल्ह्यातील दुष्काळाचा मुद्दा उपस्थित केला. शेतकऱ्यांसाठी काही करता आले तर करावे; मात्र दसरा मेळावा आयोजित करू नये, अशी भूमिका त्यांनी मांडली.

जरांगे पाटील यांनी मराठा आरक्षणाच्या आंदोलनादरम्यान एकनाथ शिंदे यांच्यावर टीका केली होती. शिंदे यांनी समाजाला धोका दिल्याचा आरोप करत त्यांच्यावरील विश्वास उरला नसल्याचे जरांगे यांनी म्हटले होते. त्यानंतर शिंदे गटाच्या नेत्यांकडून जरांगे यांच्यावर टीका करण्यात आली.

मात्र, दुष्काळाच्या प्रश्नावरून मेळावा रद्द करण्याची मागणी आणि राजकीय विरोधकाला दिलेला इशारा या दोन वेगळ्या बाबी आहेत. शेतकऱ्यांचे प्रश्न गंभीर असतील,

तर त्यावर शासनाने उपाययोजना जाहीर करणे आवश्यक आहे. पण त्याचवेळी एखाद्या संघटनेला

सार्वजनिक मेळावा घेण्यापासून रोखण्याची मागणी करताना ठोस कारणे आणि कायदेशीर निकष

स्पष्ट असायला हवेत. ‘खबरदार’ आणि ‘जशास तसे उत्तर’ अशा भाषेमुळे राजकीय

संघर्ष अधिक तीव्र होण्याचा धोका असतो. मतभेद असतील, तर त्यांचे उत्तर युक्तिवाद, सार्वजनिक चर्चा आणि लोकशाही मार्गाने दिले पाहिजे. धमकीवजा विधानांमुळे कार्यकर्त्यांमध्ये तणाव वाढू नये, याची जबाबदारी संबधित नेतृत्वावर आहे.

दुसरीकडे, बीडमधील दुष्काळ, पाणीटंचाई आणि शेतकऱ्यांना मदत या प्रश्नावर ठोस चर्चा होणे गरजेचे आहे. मेळावा होणार की रद्द होणार, यापलीकडे जाऊन प्रशासन आणि लोकप्रतिनिधी दुष्काळग्रस्त जनतेसाठी काय करणार, हा खरा प्रश्न आहे. २० ऑक्टोबरच्या मेळाव्यापूर्वी दोन्ही बाजूंची भूमिका आणि प्रशासनाची तयारी महत्वाची ठरणार आहे.

घोडनदीचे पात्र कोरडे; लाखणगाव परिसरातील शेतकरी चिंतेत! ऊस आणि भाजीपाला पिकांवर पाणीटंचाईचे संकट; डिंभा धरणातून पाणी सोडण्याची मागणी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी : प्रतिनिधी

आंबेगाव तालुक्याच्या पूर्व भागातील लाखणगाव परिसरात घोडनदीचे पात्र कोरडे पडू लागले असून, नदीपात्रातील डोहामध्ये अत्यल्प पाणीसाठा शिल्लक राहिला आहे. त्यामुळे घोडनदीच्या पाण्यावर अवलंबून असलेल्या शेतीपिकांच्या सिंचनाचा प्रश्न गंभीर बनला आहे. पावसाने ओढ दिल्याने आणि नदीतील पाणीसाठा घटल्याने शेतकरी चिंतेत पडले असून, पिके वाचवण्यासाठी डिंभा धरणातून घोडनदीत तातडीने पाणी सोडावे, अशी मागणी शेतकऱ्यांनी केली आहे.

घोडनदीच्या तीरावरील

गावांमध्ये उसाचे मोठ्या प्रमाणावर क्षेत्र आहे. सध्या नदीपात्रात पुरेसा पाणीसाठा नसल्याने उसासह इतर पिकांच्या सिंचनावर परिणाम होण्याची शक्यता आहे. आगामी काळात पाऊस झाला नाही आणि डिंभा धरणातून नदीत पाणी सोडले गेले नाही, तर उसाच्या उत्पादनात मोठी घट होण्याची भीती शेतकऱ्यांनी व्यक्त केली आहे. त्याचबरोबर तरकारी आणि भाजीपाला पिकांनाही पाणीटंचाईचा फटका बसण्याची शक्यता आहे.

आधीच पावसाच्या अनिश्चिततेमुळे शेतकरी आर्थिक अडचणीचा सामना करत आहेत. त्याचच घोडनदीचे पात्र कोरडे पडू लागल्याने सिंचनासाठी पाण्याची

आवश्यक मदत उपलब्ध करून घ्यावी, अशी मागणी जोर धरत आहे. डिंभा धरणातून घोडनदीत

पाणी सोडण्याबाबत तातडीने निर्णय घ्यावा आणि आंबेगाव तालुका दुष्काळग्रस्त जाहीर करण्यासाठी

आवश्यक कार्यवाही करावी, अशी शेतकऱ्यांची मागणी आहे. शासनाने वेळीच उपाययोजना न

केल्यास खरीप हंगामानंतर रब्बी पिकांसह ऊस आणि भाजीपाला उत्पादनावरही गंभीर परिणाम होण्याची शक्यता आहे.

आंबेगाव तालुका लवकरात लवकर दुष्काळग्रस्त जाहीर करावा, डिंभा धरणातून घोडनदीत पाणी सोडावे आणि पाणीटंचाईमुळे अडचणीत आलेल्या शेतकऱ्यांना दिलासा देण्यासाठी तातडीच्या उपाययोजना कराव्यात, अशी मागणी शेतमाल प्रक्रिया संस्थेचे तालुकाध्यक्ष सतीश रोडे-पाटील, सोमनाथ पोंडे, माजी सरपंच प्राजक्ता शिरीष रोडे-पाटील, दस्तगीर मुजावर, खेरीद-विक्री सघाचे संचालक मनोज रोडे तसेच परिसरातील शेतकऱ्यांनी केली आहे.

हुतात्मा बाबू गेनू स्मारकाच्या दुरवस्थेविरोधात प्रतिष्ठान आक्रमक १२ डिसेंबरपूर्वी दुरुस्ती व सुशोभीकरण पूर्ण करा; अन्यथा कळंब येथे जलसमाधी आंदोलनाचा इशारा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मंचर, दि. १३ ऑक्टोबर

: देशाच्या स्वातंत्र्यलढ्यात स्वदेशी चळवळीसाठी प्राणांची आहुती देणारे हुतात्मा बाबू गेनू सैद यांच्या महाकुंगे पडवळ (ता. आंबेगाव) येथील शासकीय स्मारकाची दुरवस्था झाली आहे. गेल्या १५ वर्षांपासून स्मारकाच्या देखभाल व दुरुस्तीकडे दुर्लक्ष होत असल्याचा आरोप करत हुतात्मा बाबू गेनू युवा प्रतिष्ठान महाराष्ट्र राज्याने आक्रमक भूमिका घेतली आहे. १२ डिसेंबर २०२६ पूर्वी स्मारकाची दुरुस्ती आणि सुशोभीकरण पूर्ण करावे; अन्यथा घोडनदी, कळंब येथे सामूहिक जलसमाधी आंदोलन करण्यात येईल,

असा इशारा प्रतिष्ठानचे अध्यक्ष बाबाजी दगडू चासकर यांनी दिला आहे. यासंदर्भात त्यांनी आंबेगावच्या तहसीलदारांना निवेदन दिले आहे.

संरक्षक भित्तीपासून सीसीटीव्हीपर्यंत समस्यांचा विवेक स्मारकाच्या परिसरातील संरक्षक कंपाउंडची दुरवस्था, इमारतीत पावसाळ्यात होणारी गळती, रस्वच्छतागृहांची खराब अवस्था आणि बंद पडलेली सीसीटीव्ही यंत्रणा यांसह विविध समस्यांकडे प्रतिष्ठानने निवेदनातून लक्ष वेधले आहे. तसेच पुणे-नाशिक महामार्गावरील कळंब फाट्यावरील हुतात्मा बाबू गेनू यांची शिल्प कमान अपघातात

जमीनदोस्त झाल्यानंतर तिची पुनर्बांधणीही अद्याप रखडल्याचे प्रतिष्ठानने नमूद केले आहे.

प्रतिष्ठानच्या म्हणण्यानुसार, यापूर्वी तहसीलदार कार्यालय आणि सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत स्मारकाची देखभाल व दुरुस्ती केली जात होती. मात्र, गेल्या अनेक वर्षांपासून आवश्यक कामे झालेली नसल्याने स्मारकाची अवस्था बिकट झाली आहे. यासंदर्भात वारंवार लेखी आणि तोंडी पाठपुरावा करूनही ठोस कार्यवाही झाली नसल्याचा आरोप पदाधिकाऱ्यांनी केला आहे.

जन्मशताब्दीनंतर देखभालीकडे दुर्लक्ष सन २००८ मध्ये

हुतात्मा बाबू गेनू यांच्या जन्मशताब्दीनिमित्त स्मारकाचे सुशोभीकरण करण्यात आले होते. मात्र, त्यानंतर नियमित देखभाल, नूतनीकरण आणि दुरुस्तीअभावी सुशोभीकरणातील अनेक बाबींची दुरवस्था झाली आहे. त्यामुळे स्मारकाचे

नूतनीकरण करून परिसर स्वच्छ, सुरक्षित आणि सुस्थितीत ठेवावा, अशी मागणी प्रतिष्ठानने केली आहे.

हुतात्मा बाबू गेनू यांची १२ डिसेंबर रोजी पुण्यतिथी असल्याने त्यापूर्वी सर्व प्रलंबित कामे पूर्ण करून स्मारक सुसज्ज करावे, अशी

कार्यवाही झालेली नाही. १२ डिसेंबरपूर्वी सर्व प्रलंबित कामे पूर्ण न झाल्यास शेकडो कार्यकर्त्यांसह घोडनदी, कळंब येथे सामूहिक जलसमाधी आंदोलन करण्यात येईल, असा इशारा प्रतिष्ठानचे अध्यक्ष बाबाजी दगडू चासकर यांनी दिला.

या वेळी प्रा. वसंतराव भालेराव, अशोक आप्पा काळे, जितेंद्र भालेराव यांच्यासह प्रतिष्ठानचे पदाधिकारी उपस्थित होते.

हुतात्मा बाबू गेनू यांच्या स्मारकाचे जेजून आणि संवर्धन करणे ही शासन व प्रशासनाची जबाबदारी असून, संबधित विभागांनी या प्रश्नाकडे गांभीर्याने लक्ष देऊन तातडीने कार्यवाही करावी, अशी मागणी प्रतिष्ठानने केली आहे.

साारांश वृत्त

आकृती अग्रवालशी पॅच-अप होताच पृथ्वी शॉ ची बॅट तळपली, झळकावलं झंझावाती अर्धशतक, संच ३००पार

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र नवी दिल्ली |प्रतिनिधी**

भारतीय क्रिकेट संघाचा धडाकेबाज फलंदाज पृथ्वी शॉ सध्या त्याच्या वैयक्तिक आणि व्यावसायिक दोन्ही कारणांमुळे चर्चेत आला आहे. भारतीय क्रिकेट पृथ्वी शॉ आणि त्याची होणारी पत्नी आकृती अग्रवाल यांच्या नात्याबाबत सध्या तुफान चर्चा सुरू आहे. दोघांनी काही महिन्यांपूर्वी साखरपुडा केला होता. पण नंतर १७ सप्टेंबरला आकृतीने सोशल मीडियावर पोस्ट नाते संपुष्टात आल्याचे सांगितले होते. या पोस्टनंतर विविध चर्चा सुरू असतानाच, दोघे पुन्हा एकत्र आल्याची घोषणा आकृतीनेच केली. पृथ्वी शॉ आणि प्रेसरी आकृती यांचे पॅच अप झाल्यानंतर त्याचा प्रभाव पृथ्वीच्या खेळावरही दिसून आला आणि त्याने दमदार अर्धशतक ठोकले.

रणजी ट्रॉफी २०२६-२७ च्या हंगामाच्या सुरुवातीलाच पृथ्वी शॉ ने उत्कृष्ट फलंदाजी करत शानदार पुनरागमन केले आहेत. दिल्लीतील पालम ग्राउंडवर खेळल्या गेलेल्या सामन्यात त्याने महत्त्वपूर्ण खेळी साकारली. रणजी ट्रॉफीच्या सामलीच्या सामन्यात महाराष्ट्र संघाचे नेतृत्व करणाऱ्या पृथ्वी शाने सर्वसेज संघाविरुद्धच्या सामन्यात धडाकेबाज फलंदाजी केली. त्याने अवघ्या ७३ चेंडूंमध्ये ८ चौकार आणि १ षटकाराच्या मदतीने ७० (७३) धावांची आक्रमक खेळी साकारली. त्याच्या या लाजवाब खेळीच्या जोरावर महाराष्ट्र संघाने पहिल्या डावात ३३३ धावांचा सन्मानजनक आकडा गाठला.

मैदानावर आपल्या खेळाची चमक दाखवण्यासोबतच पृथ्वी शॉ त्याच्या वैयक्तिक आयुष्यामुळेही चर्चेत आहे. त्याची प्रेसरी आकृती अग्रवाल हिने सोशल मीडियावर एक पोस्ट शेअर करत दोघांचे पॅचअप झाल्याची घोषणा केली. यापूर्वी सप्टेंबर महिन्यात तिने साखरपुडा मोडल्याची घोषणा केली होती, परंतु आता सर्व गैरसमज दूर करून दोघांनी पुन्हा एकत्र येण्याचा निर्णय घेतला आहे.

मस्कच्या स्टारलिकला भारतात रोख्या! संघाशी संलग्न संघटनेची केंद्राकडे मागणी

राष्ट्रीय सुरक्षेच्या नावाखाली इंटरनेट नियंत्रणाचा मुद्दा ऐरणीवर!

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र नवी दिल्ली |प्रतिनिधी**

राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाशी संलग्न स्वदेशी जागरण मंचाने उद्योगपती एर्लोन मस्क यांच्या स्टारलिकला भारतात व्यावसायिक उपग्रहाधारित इंटरनेट सेवा सुरू करण्याची परवानगी देऊ नये, अशी मागणी केंद्र सरकारकडे केली आहे. राष्ट्रीय सुरक्षेचा मुद्दा उपस्थित करत मंचाने

मंगळवारी, १३ ऑक्टोबर २०२६ रोजी ही भूमिका मांडली. त्यामुळे भारतातील इंटरनेटवरील सरकारी नियंत्रण, परदेशी तंत्रज्ञान कंपन्यांची भूमिका आणि स्वदेशी तंत्रज्ञानाला प्राधान्य देण्याच्या धोरणावर नव्याने चर्चा सुरू झाली आहे.

स्वदेशी जागरण मंच ही राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाशी संबंधित आर्थिक विषयांवर

भूमिका मांडणारी संघटना आहे. मंचाचे राष्ट्रीय सहसंयोजक अश्वनी महाजन यांनी निवेदनाद्वारे स्टारलिकच्या तंत्रज्ञानाविषयी चिंता व्यक्त केली. दंगली, दहशतवादी घटना आणि कायदा-सुव्यवस्थेचा प्रश्न निर्माण झाल्यास अफवा आणि चिथावणीखोर मजकूर पसरू नये, यासाठी सरकारला काही भागांतील इंटरनेट सेवा बंद करावी

राष्ट्रीय सुरक्षेची चिंता आहे की स्वदेशी तंत्रज्ञानाला प्राधान्य देण्याचा आर्थिक विचार? संघपरिवाराशी संबंधित संघटना असल्यामुळे स्वदेशी जागरण मंचाची ही भूमिका व्यापक आर्थिक आणि धोरणात्मक भूमिकेच्या संदर्भातही तपासावी लागेल. तथापि, उपलब्ध निवेदनावरून मंचाचा उद्देश केवळ परदेशी कंपनीला रोखणे हाच आहे, असा निष्कर्ष काढता येणार नाही. अंतिम निर्णय केंद्र सरकारला

घ्यायचा आहे. मात्र, राष्ट्रीय सुरक्षेच्या कारणास्तव परवानगी नाकारली जाणार असल्यास त्यामागील तांत्रिक पुरावे, स्पष्ट निकष आणि पारदर्शक प्रक्रिया जनतेसमोर येणे आवश्यक आहे. राष्ट्रीय सुरक्षा महत्वाची आहेच; पण तिच्या नावाखाली स्पर्धा, डिजिटल स्वातंत्र्य आणि नागरिकांच्या इंटरनेट उपलब्धतेवर अनावश्यक मर्यादा येणार नाहीत, याची जबाबदारीही सरकारने पार पाडली पाहिजे.

राजस्थानच्या फिरकीचा तडाखा! तामिळनाडूचे शेवटचे ५ फलंदाज अवघ्या १० धावांत बाद; राजस्थानला ८९ धावांची आघाडी

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र जयपूर 1: प्रतिनिधी**

रणजी करंडक स्पर्धेत तामिळनाडूच्या फलंदाजीचा राजस्थानच्या फिरकी गोलंदाजीसमोर अक्षरशः फज्जा उडाला. डावखुरा फिरकीपटू कुकना अजय सिंह याने अचूक टप्पा आणि प्रभावी फिरकीच्या जोरावर तामिळनाडूच्या फलंदाजांना जखडून ठेवले. त्याच्या भेदक गोलंदाजीमुळे तामिळनाडूचा पहिला डाव २७४ धावांवर आटोपला आणि राजस्थानने पहिल्या डावात तब्बल ८९ धावांची महत्त्वपूर्ण आघाडी मिळवली.

जयपूर येथील सवाई मानसिंग स्टेडियमवर एलिट गट-ड मधील या सामन्याचा तिसरा दिवस राजस्थानच्या गोलंदाजांच्या वर्चस्वाचा ठरला. पहिल्या सत्रात तामिळनाडूने

सावध फलंदाजी केली. मात्र, ३७ षटकांत केवळ ६५ धावांची भर घालताना संघाने एका फलंदाजाला धावचीत होऊन गमावले. धावगती वाढवण्यात आलेले अपयश आणि विकेट टिकवण्याच्या प्रयत्नांमुळे तामिळनाडूवर दबाव वाढत गेला.

मात्र, खरा धक्का भोजनविभातीनंतर बसला. राजस्थानचा डावखुरा फिरकीपटू कुकना अजय सिंह याने तामिळनाडूच्या फलंदाजीचा कणा मोडला. त्याने ५१ धावा देत पाच बळी मिळवले. त्याच्या फिरकीसमोर तामिळनाडूच्या फलंदाजांना धावा काढणे कठीण झाले. एकीकडे धावफलक संध गतीने पुढे सरकत असताना दुसरीकडे विकेट पडण्याचे सत्र सुरू झाले.

तामिळनाडूने अखेरचे

मंत्रिपद सोडून तमिळनाडूच्या राजकारणात उतरणार एल. मुरुगन; भाजपच्या २०२९ च्या तयारीचे संक

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र नवी दिल्ली । वृत्तसंस्था**

केंद्रातील राज्यमंत्री एल. मुरुगन यांनी मंत्रिपद आणि राज्यसभा सदस्यत्वाचा राजीनामा दिल्याचे वृत्त समोर आले आहे. तमिळनाडूमध्ये भारतीय जनता पक्षाची संघटनात्मक ताकद वाढवण्यासाठी आणि २०२९ च्या लोकसभा निवडणुकीची तयारी करण्यासाठी थेट जनतेमध्ये काम करण्याचा निर्णय घेतल्याचे त्यांनी सांगितले. या घडामोडीमुळे भाजपच्या तमिळनाडूतील राजकीय रणनीतीकडे लक्ष वेधले गेले आहे.

माहिती आणि प्रसारण तसेच संसदीय कार्य असलेल्या मुरुगन २०२१ मध्ये पहिल्यांदा राज्यसभेवर निवडून आले होते. २०२४ मध्ये ते दुसऱ्यांदा राज्यसभा सदस्य बनले. त्यांच्या राजीनाम्यामुळे तमिळनाडूचे प्रतिनिधित्व

करणारी राज्यसभेतील एक जागा रिक्त झाल्याचे वृत्तात नमूद आहे.

मात्र, या निर्णयाकडे केवळ त्याग किंवा संघटनात्मक समर्पण म्हणून पाहणे पुरेसे नाही. केंद्रातील मंत्रिपद सोडून राज्याच्या राजकारणात सक्रिय होण्यामागे पक्षाची निवडणूक विषयक गरजही असू शकते. तमिळनाडूमध्ये भाजपला संघटनात्मक विस्तार करायचा असेल, तर स्थानिक प्रश्न, प्रादेशिक राजकीय भावना आणि जनतेच्या अपेक्षांना उत्तर देणे आवश्यक ठरेल.

२०२९ च्या निवडणुकीचा उल्लेख करून मुरुगन यांनी पक्षाचे पुढील

उद्दिष्ट स्पष्ट केले आहे. मात्र, प्रत्यक्ष जनधार वाढवण्यासाठी कोणते कार्यक्रम राबवले जाणार, स्थानिक कार्यकर्त्यांना कसे बळ दिले जाणार आणि राज्यातील नागरिकांच्या प्रश्नांवर पक्ष कोणती भूमिका घेणार, याचे तपशील अद्याप स्पष्ट नाहीत.

राजीनाम्यामुळे राजकीय संदेश गेला असला, तरी निवडणुकीतील यशाची हमी मिळत नाही. तमिळनाडूमध्ये भाजपची ताकद वाढवण्याचे आव्हान आता मुरुगन यांच्या संघटनात्मक कामातून कितपत पेलले जाते, हे पुढील काळात स्पष्ट होईल.

लडाखमधील २८ ठिकाणांच्या नामकरणावर चीनचा आक्षेप; भारताच्या सार्वभौम अधिकारांवर पुन्हा प्रश्नचिन्ह!

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र बीजिंग । वृत्तसंस्था**

भारताने लडाखमधील २८ महत्त्वाच्या सामरिक ठिकाणांना आणि भौगोलिक वैशिष्ट्यांना प्रमाणित नावे देण्याच्या निर्णयावर चीनने तीव्र आक्षेप नोंदवला आहे. या भागावर आपला दावा सांगत चीनने भारताच्या निर्णयाला विरोध केला आहे. मंगळवारी, १३ ऑक्टोबर

२०२६ रोजी बीजिंग येथे झालेल्या पत्रकार परिषदेत चीनच्या परराष्ट्र मंत्रालयाच्या प्रवक्त्या माओ निंग यांनी भारताच्या लडाखविषयक भूमिकेवर प्रश्न उपस्थित केले. त्यामुळे भारत-चीन सीमावादातील तणाव पुन्हा चर्चेत आला आहे.

माओ निंग म्हणाल्या की, भारताने एकतर्फी आणि बेकायदेशीररीत्या स्थान

ठिकाणांना प्रमाणित नावे देण्याच्या भारताच्या निर्णयाला केवळ नामकरणाचा विषय मानता येणार नाही. सीमावर्ती प्रदेशातील भौगोलिक ठिकाणांची अधिकृत ओळख निश्चित करणे, नकाशांमधील नोंदी सुसंगत ठेवणे आणि प्रशासकीय व्यवहारांमध्ये एकरूपता राखणे, या दृष्टीने अशा निर्णयांना महत्त्व असते. मात्र, संबंधित २८

ठिकाणांची नावे, त्यांचे अचूक स्थान आणि या निर्णयामागील सविस्तर कारणे उपलब्ध वृत्तात नमूद केलेली नाहीत. भारत आणि चीन यांच्यात सीमावादाचा प्रश्न दीर्घकाळापासून प्रलंबित आहे. प्रत्यक्ष नियंत्रण रेषेवरील परिस्थिती, सीमावर्ती भागांतील लष्करी हालचाली आणि दोन्ही देशांचे प्रादेशिक दावे यामुळे या संबंधांमध्ये संवेदनशीलता

सविस्तर माहिती समोर आल्यानंतर या वादाचे स्वरूप अधिक स्पष्ट होईल. लडाखमधील २८ ठिकाणांच्या नामकरणावरून पुन्हा एकदा भारत-चीन सीमावादाची गुंतागुंत समोर आली आहे. या प्रकरणात राजनैतिक संवाद आणि सीमाविषयक प्रश्नांवर स्पष्टता निर्माण करणे दोन्ही देशांसाठी महत्त्वाचे ठरणार आहे.

भारत-चेक प्रजासत्ताक संरक्षण सहकार्याला नवी दिशा; संयुक्त उत्पादनातून ‘मेक इन इंडिया’ला बळ देण्याची तयारी

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र नवी दिल्ली । प्रतिनिधी**

भारत आणि चेक प्रजासत्ताक यांच्यातील संरक्षण क्षेत्रातील औद्योगिक सहकार्य विस्तारण्यावर मंगळवारी, १३ ऑक्टोबर २०२६ रोजी महत्त्वपूर्ण चर्चा झाली. भारताचे संरक्षणमंत्री राजनाथ सिंह आणि चेक प्रजासत्ताकचे प्रथम उपपंतप्रधान तसेच उद्योग व व्यापारमंत्री कारेल हॅव्हलिकेक यांच्यात नवी दिल्लीत झालेल्या द्विपक्षीय बैठकीत संयुक्त उपक्रम आणि भारत-चेक संयुक्त संरक्षण समितीच्या

माध्यमातून सहकार्य अधिक मजबूत करण्यावर सहमती झाली. या सहकार्याचा केंद्रबिंदू ‘मेक इन इंडिया’ उपक्रमाला चालना देणे हा आहे.

संरक्षण मंत्रालयाने दिलेल्या माहितीनुसार, बैठकीत दोन्ही देशांनी संरक्षण उद्योगातील सहकार्याच्या विविध पैलूंचा आढावा घेतला. यापूर्वी सुरू झालेल्या सहकार्याचे स्वागत करताना अनेक संयुक्त उपक्रम यशस्वीपणे स्थापन झाल्याची बाबही अधोरेखित करण्यात आली. आता या सहकार्याचा विस्तार करून दोन्ही

देशांमधील संरक्षण औद्योगिक संबंध अधिक दृढ करण्यावर भर दिला जाणार आहे.

भारतासाठी या सहकार्याला विशेष महत्त्व आहे. संरक्षण सामग्रीची देशांतर्गत निर्मिती वाढवणे, परदेशी तंत्रज्ञानाचा उपयोग करणे आणि संयुक्त उत्पादनाच्या माध्यमातून भारतीय उद्योगांना संधी उपलब्ध करून देणे, ही भारताच्या संरक्षण उत्पादनविषयक धोरणातील महत्त्वाची उद्दिष्टे आहेत. चेक प्रजासत्ताकासोबतचे सहकार्य या उद्दिष्टांना हातभार लावू शकते. मात्र, प्रत्यक्षात कोणत्या

संरक्षण सामग्रीचे उत्पादन होणार, तंत्रज्ञान हस्तांतरण कितपत होणार आणि भारतीय कंपन्यांना किती संधी मिळणार, याबाबत ठोस तपशील अद्याप या निवेदनात देण्यात आलेला नाही.

संयुक्त उपक्रमांमुळे दोन्ही देशांतील उद्योगांना एकत्र काम करण्याची संधी मिळू शकते. त्याचबरोबर संरक्षण उपकरणांची निर्मिती, तांत्रिक कौशल्य आणि औद्योगिक क्षमता वाढवण्याच्या दृष्टीनेही या भागीदारीचे महत्त्व आहे. मात्र, केवळ बैठका आणि सहमतीपुरते सहकार्य मर्यादित

न राहता प्रत्यक्ष उत्पादन, गुंतवणूक आणि तंत्रज्ञान हस्तांतरणाच्या स्वरूपात त्याचे परिणाम दिसणे आवश्यक ठरणार आहे.

भारत आणि चेक प्रजासत्ताक यांच्यातील संरक्षण सहकार्याचा पुढील टप्पा कोणत्या ठोस प्रकल्पांद्वारे आकार घेतो, याकडे आता लक्ष असेल. ‘मेक इन इंडिया’ला प्रत्यक्ष मिळवून देण्यासाठी या करारातून किती औद्योगिक क्षमता निर्माण होते, हेच या भागीदारीच्या यशाचे महत्त्वाचे मोजमाप ठरेल.

मुलांच्या भविष्यासाठी मोडकळीस आलेला संसार टिकवण्याची सक्ती नको! मद्रास उच्च न्यायालयाचा महत्त्वपूर्ण निर्वाळा

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र चेन्नई । प्रतिनिधी**

मुलांच्या कल्याणाच्या नावाखाली पती-पत्नीला मोडकळीस आलेले वैवाहिक नाते जबरदस्तीने टिकवण्यास भाग पाडता येणार नाही, असा महत्त्वपूर्ण निर्वाळा मद्रास उच्च न्यायालयाने दिला आहे. घरात भौतिक सुखसोयी असल्या, तरी आई-वडिलांमधील सततचे भांडण, अविश्वास आणि भावनिक दुरावा मुलांच्या मानसिक शांततेवर परिणाम करू शकतो, असे न्यायालयाने स्पष्ट केले. मुलांचे हित जपणे महत्त्वाचे असले, तरी त्यासाठी

प्रत्यक्षात टिकणे अशक्य झालेला संसार कायम ठेवण्याची सक्ती करणे योग्य ठरणार नाही, हा या निकालाचा मुख्य संदेश आहे.

न्यायमूर्ती जी. आर. स्वामीनाथन आणि न्यायमूर्ती एम. डी. सुमती यांच्या खंडपीठाने हा निर्णय दिला. न्यायालयाने मुलांच्या कल्याणाचा विचार करताना वैवाहिक नात्यातील वास्तविक परिस्थितीही लक्षात घेणे आवश्यक असल्याचे नमूद केले. पालक एकाच छताखाली राहत असले, तरी त्यांच्यात प्रेम, परस्पर आदर आणि जिव्हाळा नसेल, तर त्या घरात मुलांना

शांततापूर्ण बालपण मिळेलच असे नाही, असे निरीक्षण न्यायालयाने नोंदवले.

या प्रकरणातील पती-पत्नीचा विवाह २००५ मध्ये झाला होता आणि त्यांना दोन मुले आहेत. पत्नीने पतीकडून शारीरिक हिंसा आणि मानसिक छळ होत असल्याचा आरोप करत घटस्फोटाची मागणी केली होती. पती तिच्या चारित्र्यावर संशय घेत असे, तसेच तिचा छळ करत असे, असा पत्नीचा आरोप होता. हे आरोप प्रकरणातील पक्षकारांनी केलेले दावे आहेत.

दुसरीकडे, पतीने पत्नी

आणि मुलांची काळजी घेतल्याचा दावा केला. पत्नीचे आपल्या चुलत भावासोबत अनैतिक संबंध असल्याचा आरोपही त्याने केला. पत्नीने वैवाहिक घर सोडल्याचे आणि पोलिसांत तक्रार केल्यानंतर पुन्हा परत येण्याचे आश्वासन दिल्याचे त्याचे म्हणणे होते. पत्नीने स्वतःला इजा करून आपल्याविरोधात खोटी तक्रार दाखल केल्याचाही पतीने आरोप केला. हे आरोपही न्यायालयीन वादातील दावे होते.

मुलांच्या भविष्यासाठी पत्नीला पुन्हा स्वीकारण्याची तयारी असल्याचे सांगत पतीने

वैवाहिक सहजीवन पुन्हा सुरू करण्याची मागणी केली. मात्र, कौटुंबिक न्यायालयाने पत्नीची घटस्फोटाची मागणी मान्य केली आणि पतीची सहजीवन पुनर्स्थापनेची मागणी फेटाळली. त्याविरोधात पतीने उच्च न्यायालयात अपील केले.

उच्च न्यायालयाने स्पष्ट केले की, केवळ पत्नीला पुन्हा स्वीकारण्याची पतीची तयारी म्हणजे वैवाहिक नाते पूर्ववत होऊ शकते, याचा पुरावा नाही. या प्रकरणात परस्पर विश्वासाला तडा गेला होता आणि शांततेत एकत्र राहण्याची शक्यता उरली नसल्याचे

कौटुंबिक न्यायालयाचे निरीक्षण चुकीचे ठरवता येत नाही, असे खंडपीठाने नमूद केले. त्यानंतर उच्च न्यायालयाने पतीचे अपील फेटाळून घटस्फोटाचा निर्णय कायम ठेवला.

न्यायालयाने निरीक्षणानुसार, मुलांना केवळ राहण्यासाठी घर, खेळणी आणि भौतिक सुविधा पुरेशा नसतात. त्यांना पालकांमधील परस्पर आदर, प्रेम आणि सुरक्षिततेची भावनाही आवश्यक असते. सततच्या संघर्षात वाढणाऱ्या मुलांना भावनिक अस्थिरतेचा सामना करावा लागू शकतो.

या निकालाचा अर्थ प्रत्येक वैवाहिक मतभेदात घटस्फोट हाच पर्याय आहे, असा नाही. मात्र, मुलांच्या हिताचा विचार करताना केवळ आई-वडील एकत्र राहतात की नाही, एवढेच पाहून चालणार नाही. त्यांच्या नात्यातील वास्तव, घरातील वातावरण आणि मुलांच्या भावनिक गरजाही महत्त्वाच्या आहेत. पालकांचे नाते टिकवण्याच्या प्रयत्नात मुलांचे मानसिक स्वास्थ्य आणि पती-पत्नीचे वैयक्तिक आयुष्य दुर्लक्षित होता कामा नये, हा या निकालातून पुढे आलेला महत्त्वाचा मुद्दा आहे.

